

Pla d'àmbit **COMUNITARI** en situacions **D'ABSENTISME**

Sant Vicenç dels Horts, setembre 2022

Índex de continguts

1. Justificació: contextual i normativa	4
2. Finalitat i objectius.....	5
2.1 Finalitat.....	5
2.2 Objectius	5
2.3 Àmbit d'aplicació	6
3. Definició i classificació de situacions d'absentisme.....	6
4. Agents implicats, actuacions i processos d'intervenció.....	7
4.1 Agents implicats	7
4.1.1 Agents implicats en actuacions al centre escolar	7
4.1.2 Agents implicats en actuacions fora de centre escolar	7
4.1.3 La Comissió d'Absentisme d'Àmbit Comunitari.....	8
4.2 Actuacions i processos d'intervenció	9
4.2.1 Actuacions proactives o de prevenció.....	9
4.2.1.1 Actuacions dels centres educatius.....	9
4.2.1.2 Actuacions des de la Comissió d'Absentisme d'Àmbit Comunitari.....	9
4.2.2 Actuacions reactives o de detecció i intervenció.....	10
4.2.2.1 En el cas d'indicadors d'absentisme lleu, puntual o esporàdic.....	10
4.2.2.2 En el cas d'indicadors d'absentisme moderat	10
4.2.2.3 En el cas d'indicadors d'absentisme greu, regular o crònic	11
4.2.2.4 En el cas d'una família il·localitzable.....	16
4.2.2.5 Accions per a la reincorporació de l'alumne/a a l'aula i al centre.....	16
4.2.2.6 Detecció de menors en edat d'escolarització obligatòria fora de centre en horari lectiu	17
4.2.2.6.1 Alumnat en situació d'absentisme	18
4.2.2.6.2 Alumnat sancionat temporalment amb la suspensió del dret d'assistència al centre escolar	18
4.2.2.7 En el cas d'alumnat no escolaritzat	18

5. Resum dels processos d'intervenció en situacions d'absentisme: lleu, moderat i greu.	19
6. Avaluació	20
6.1 Avaluació de casos i de context	20
6.2 Seguiment i avaluació dels processos i assoliment d'objectius	21
6.3 Revisió del protocol	22
7. Annexos.....	22
7.1 Factors de protecció i accions preventives	22
7.2 Models de documents.....	23
8. Documents de referència	23
8.1 Base	24
8.2 Normativa.....	24
8.3 Webgrafia	24

1. Justificació: contextual i normativa

S'elabora el present document com a revisió i actualització del *Pla Local d'absentisme* de gener 2005, amb la intenció de donar resposta integral a la situació actual dels infants i joves de Sant Vicenç dels Horts mitjançant l'optimització dels recursos de què disposa el territori i l'aprofitament del treball conjunt, multidisciplinar i transversal que efectua la xarxa de la comunitat educativa al municipi.

Des de la seva implementació, una de les eines més potents de què disposa el sistema educatiu per garantir la igualtat d'oportunitats i la cohesió social és l'escolaritat obligatòria fins als 16 anys. Per contribuir a millorar les condicions d'escolarització caldrà garantir l'assistència als centres educatius de tots els infants i joves fins als 16 anys però, no només això, hem de garantir les condicions contextuais òptimes per potenciar els factors de protecció i reduir els factors de risc que poden intervenir en la prevenció de situacions d'absentisme o abandó prematur.

La *Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació* assenyala en l'article 3 el dret a rebre una educació integral i en l'article 22.1, que el deure principal dels i les alumnes és estudiar per aprendre i comporta, entre altres, el deure d'assistir a classe.

Així mateix, tant la *Llei d'educació de Catalunya* (art.159.3) com, a l'àmbit de la normativa estatal, la *Llei 7, de 2 d'abril, reguladora de les bases de règim local* (art.25) citen, per igual, com a competència dels municipis: participar en la vigilància del compliment de l'escolaritat obligatòria.

La *Llei 18/2003, de 4 de juliol, de suport a les famílies* estableix en l'article 32.3 que "Les administracions públiques catalanes, en l'àmbit de llurs competències, han d'adoptar mesures per a prevenir i tractar l'absentisme i el fracàs escolar. A aquests efectes, el Govern, conjuntament amb l'Administració local, ha d'establir plans contra l'absentisme escolar (...) amb implicació dels centres docents".

Finalment, el Codi Civil especifica en l'article 154 que els fills i filles no emancipats estan sota la potestat dels pares, mares i tutors legals i aquesta potestat comprèn, entre d'altres, el deure d'educar-los i procurar-los una formació integral.

És normatiu, llavors, que des de les administracions públiques s'ha de garantir l'exercici efectiu del dret i el deure a l'educació. Els centres educatius han d'implementar estratègies de prevenció de l'absentisme que facilitin la plena escolarització de tot l'alumnat, alhora que han de detectar els casos d'absentisme, no-escolarització i abandó escolar i intervenir-hi, en col·laboració amb els organismes i institucions implicats.

D'altra banda, sembla evident que, si bé l'assistència a classe és obligació de tot alumne/a, les respostes davant l'absentisme no poden focalitzar-se, només, en l'alumnat amb comportament absentista com a problema. Per aquest motiu, més enllà de les intervencions normatives i reactives que poden acabar cronificant-lo, cal analitzar el context en què es produeix i incidir-ne en les causes. Es fa necessari un plantejament de la prevenció més global i comunitari.

Amb la voluntat de facilitar la construcció de biografies d'èxit escolar i educatiu per a tothom, caldria fer un pas més i avançar cap a la prevenció, detecció i intervenció en casos d'absentisme i l'abandó prematur, no només pensant en l'etapa d'ensenyaments obligatoris sinó, més enllà, fins que el nostre jovent arribin a la compleció d'itineraris formatius d'èxit educatiu.

És necessari incidir en l'entorn personal, familiar i social de l'alumnat, no tan sols en l'escolar, promovent una relació de comunicació i confiança mútua, entre l'infant o jove i el centre escolar, que afavoreixi el sentit de pertinença i el vincle amb tota la comunitat educativa, a través del foment de la participació activa en la vida del centre i en el seu procés d'aprenentatge. Tot això, des de l'acompanyament en l'autoconeixement i la millora de les expectatives sobre les seves possibilitats escolars i de futur, dins el marc de l'acció tutorial compartida.

En aquest sentit, es reactiva i revisa al municipi l'anterior Comissió Local d'Absentisme i, en el marc de les accions prioritàries del Pla educatiu d'entorn de Sant Vicenç dels Horts, es constitueix la Comissió d'Absentisme d'Àmbit Comunitari com a espai de treball i coordinació dels professionals implicats a detectar necessitats i adoptar les mesures necessàries davant les situacions d'absentisme.

Finalment, la revisió dels protocols d'actuació ens ha de permetre dotar els centres, el professorat, l'Administració local i la resta d'agents educatius d'una eina efectiva de prevenció, detecció i intervenció davant l'absentisme i l'abandó escolar, establint un marc comú d'actuació i afavorint la coordinació dels diferents agents implicats mitjançant un circuit sistematitzat actualitzat.

Com ja s'ha exposat, aquest pla parteix de la revisió i actualització del *Pla Local d'absentisme* de què ja disposava Sant Vicenç dels Horts, d'acord amb el *Protocol d'àmbit comunitari de prevenció, detecció i intervenció davant situacions d'absentisme* establert pel Departament d'Educació.

2. Finalitat i objectius

2.1 Finalitat

La finalitat del pla és minimitzar les conductes d'absentisme i d'abandó escolar prematur en l'alumnat del municipi.

Garantir l'assistència al centre educatiu de tots els infants i joves de Sant Vicenç dels Horts, en edat d'escolarització obligatòria, dotant als professionals implicats d'una eina per prevenir, detectar i intervenir enfront de situacions d'absentisme i d'abandó escolar, i promovent la construcció d'itineraris formatius personalitzats per a tothom, no només pensant en l'etapa d'ensenyaments obligatoris sinó en la promoció de trajectòries formatives diverses i ajustades a necessitats personals específiques, que permetin als i les nostres joves el desenvolupament personal, social, acadèmic i professional al llarg de la vida, des de la igualtat d'oportunitats.

2.2 Objectius

1. Identificar els factors de vulnerabilitat i protecció vers l'absentisme i l'abandonament escolar prematur que actuen al municipi.
2. Fomentar la implementació de mesures per prevenir l'absentisme i l'abandó escolar als centres educatius i el seu entorn. Cal sensibilitzar el professorat i el personal del centre, l'alumnat, les seves famílies i la resta de la comunitat educativa sobre la necessitat d'exercir el ple dret a l'educació.
3. Facilitar la detecció de conductes d'absentisme per a una actuació immediata en el cas de qualsevol indicador.
4. Promoure intervencions educatives (preventives i reactives) per tal d'aturar i revertir els processos d'absentisme, facilitant la reincorporació positiva dels alumnes després de patir-ne.
5. Preveure, per evitar o minimitzar, l'abandó escolar prematur.
6. Consolidar el circuit de coordinació i treball en xarxa entre els diferents membres de la comunitat escolar i educativa implicats en els processos d'absentisme i abandó escolar. Establint un marc de col·laboració interadministratiu entre Generalitat de Catalunya i Ajuntament de Sant Vicenç dels Horts.

2.3 Àmbit d'aplicació

Aquest pla d'actuació és d'aplicació al municipi i a tots els centres educatius de Sant Vicenç dels Horts. S'hi inclouen centres públics i centres privats sostinguts per fons públics que imparteixen ensenyaments en les etapes obligatòries (educació primària i educació secundària obligatòria), des del moment que s'aprovi i es difongui i és susceptible de revisions de millora i actualització arran de les avaluacions que s'hi preveuen al punt 6.3. *Revisió del protocol.*

3. Definició i classificació de situacions d'absentisme

El terme absentisme s'utilitza per a expressar diferents situacions de ruptura escolar. També se sol emprar per indicar situacions de desescolarització o abandó escolar. És per això que és necessari definir el concepte:

L'article 52. *No-escolarització, absentisme i abandó escolar de la Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència* estableix què s'entén per:

“**a) No-escolarització:** el fet que els progenitors, els titulars de la tutela o els guardadors d'un infant o adolescent en període d'escolarització obligatòria no gestionin la plaça escolar corresponent sense una causa que ho justifiqui.”

“**b) Absentisme:** l'absència de classe sense presentar justificant o sense una justificació acceptable. S'han de determinar per reglament quins són els casos que constitueixen absentisme lleu, absentisme moderat o absentisme greu”

“**c) Abandó escolar:** el cessament indefinit de l'assistència a la plaça escolar corresponent per l'infant o l'adolescent en període d'escolarització obligatòria”.

Per concretar, harmonitzant criteris i segons el *Protocol d'àmbit comunitari de prevenció, detecció i intervenció davant situacions d'absentisme* de juny de 2019 establert pel Departament d'Educació, entre els casos d'absentisme escolar individual podem establir una classificació segons el total d'absències de classe mensuals sense presentar justificant o sense una justificació acceptable de l'alumnat.

- Absentisme lleu: també anomenat puntual o esporàdic: Absència de menys del 5% de classes mensuals sense presentar justificant o sense una justificació acceptable.

- Absentisme moderat: Absència entre el 5% i el 25% (tots dos percentatges inclosos) de classes mensuals sense presentar justificant o sense una justificació acceptable.

- Absentisme greu: també anomenat regular o crònic: Absència de més del 25% de classes mensuals sense presentar justificant o sense una justificació acceptable.

- En el cas d'alumnes amb una absència del 100% de classes mensuals sense presentar justificant o sense una justificació acceptable, es considerarà abandó escolar.

4. Agents implicats, actuacions i processos d'intervenció

Inicialment, indicarem quins són els agents implicats en la prevenció, detecció i intervenció davant de situacions d'absentisme escolar i quines són les actuacions que aquests han de dur a terme dins dels processos d'intervenció específics que s'establiran.

4.1 Agents implicats

Tot i que tota la comunitat educativa està implicada d'una manera o altra en les intervencions sobre l'absentisme i l'abandonament prematur, determinem els professionals que han d'intervenir en la planificació de les actuacions proactives i reactives i els que han d'actuar en situacions detectades tant dins com fora del centre.

4.1.1 Agents implicats en actuacions al centre escolar

Tota la comunitat escolar està implicada i ha de conèixer les actuacions sobre l'absentisme dins del centre. Davant dels casos detectats amb indicadors objectius d'absentisme, tenen especial implicació:

- Els responsables de tutoria de l'alumnat implicat.
- L'equip docent de l'infant o jove.
- La direcció del centre educatiu.
- El personal d'atenció educativa i suport a la docència, especialment professionals tècnics d'integració social.
- La comissió social, amb representació dels professionals municipals de Serveis socials bàsics i, segons les necessitats del cas, la comissió d'atenció educativa inclusiva.

4.1.2 Agents implicats en actuacions fora de centre escolar

Fora de l'àmbit d'actuacions dels centres escolars, com ja s'ha apuntat tota la comunitat escolar està implicada i ha de conèixer les actuacions sobre l'absentisme dins del centre, en concret, davant dels casos detectats amb indicadors objectius d'absentisme, tenen especial implicació:

- Els Serveis socials bàsics municipals.
- La Comissió d'Absentisme d'Àmbit Comunitari.
- La Inspecció d'Educació i la Direcció de Serveis Territorials del Baix Llobregat.
- La Policia Local.
- La família.

Un paper clau tenen els professionals dels Serveis socials bàsics del municipi, els quals també intervenen dins dels centres mitjançant les comissions socials respectives.

Tots els casos informats pels centres escolars d'absentisme greu, moderat no resolt i els corresponents a famílies il·localitzables s'han de comunicar a la Comissió d'Absentisme d'Àmbit Comunitari, que ha d'iniciar les accions que li són pròpies (vegeu punt 4.1.3).

La Inspecció d'Educació i la Direcció de Serveis Territorials del Baix Llobregat han de ser informades d'aquests casos, segons el protocol establert més endavant, per poder iniciar les gestions que escaiguin.

En casos confirmats d'absentisme greu no resolt i/o no escolarització, i segons allò que es recull a les *Actuacions del centre en diversos supòsits*, la direcció de Serveis Territorials ha de comunicar, si s'escau, a la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència la possible situació de desemparament dels menors.

La Policia Local actua en casos de detecció d'alumnat en edat d'escolarització obligatòria fora dels centres escolars en horari lectiu. D'altra banda i com a agents implicats en la prevenció de conductes de risc i consum de drogues del municipi, és important la implicació dels representants de la Policia Local i de Mossos d'Esquadra, ja que els casos d'alumnat que presenta absentisme al centre i detectats per aquests cossos en situacions de risc són considerats prioritaris en el circuit de comunicació i actuació municipal davant de conductes de risc en menors d'edat.

En tot el procés s'ha d'informar la família de l'alumne/a que presenta absentisme i aquesta s'ha d'implicar.

4.1.3 La Comissió d'Absentisme d'Àmbit Comunitari

La Comissió d'Absentisme d'Àmbit Comunitari es defineix com un espai de treball i coordinació per detectar necessitats i adoptar mesures necessàries davant les situacions de no-assistència al centre escolar de la zona d'escolarització. És l'òrgan de planificació i organització de mesures proactives amb l'objectiu de minimitzar els casos d'absentisme, desafecció i abandó escolar al municipi. Ha de promoure la continuïtat educativa per la igualtat d'oportunitats i l'èxit educatiu dels nostres infants i joves des d'aquesta mirada integral de corresponsabilitat i acció tutorial compartida, que té com a centre de les seves actuacions als infants i joves.

La direcció dels centres escolars ha de derivar, un cop estudiats per la comissió social, els casos d'absentisme moderat no resolt i els casos d'absentisme greu a la Comissió d'Absentisme d'Àmbit Comunitari, presentant el cas amb l'objectiu que aquesta elabori una proposta d'intervenció conjunta dels agents implicats.

La Comissió té funcions de caràcter tècnic i d'anàlisi i intervenció de casos, les principals són:

- Detectar els factors de protecció i de risc a la zona pel que fa a l'absentisme.
- Dissenyar actuacions de prevenció a partir dels factors de risc i protecció.
- Valorar i fer propostes d'intervenció dels casos derivats.
- Coordinar les actuacions enfront de situacions d'absentisme dels diferents agents del territori implicats.
- Valorar les actuacions desenvolupades i elaborar propostes de millora.

Està formada per:

- Inspecció d'Educació.
- Representació de l'Ajuntament de Sant Vicenç dels Horts: responsable i tècniques de les regidories de Serveis socials (educador/a o treballador/a social) i d'Educació.
- Representació dels centres educatius.
- Representació del Servei Educatiu Baix Llobregat VI: de l'Equip d'Assessorament i orientació Psicopedagògica (Orientació Educativa i Treball Social) i del Servei d'Orientació d'àmbit comunitari.
- Representació dels cossos de seguretat del territori: Policia local i/o Mossos d'Esquadra.

Segons la naturalesa del cas es poden incorporar altres professionals de l'entorn que es consideri rellevant la seva participació.

4.2 Actuacions i processos d'intervenció

Com ja s'ha apuntat, des de les administracions públiques s'ha de garantir l'exercici efectiu del dret i el deure a l'educació. Els centres educatius han d'implementar estratègies de prevenció de l'absentisme que facilitin la plena escolarització de tot l'alumnat, alhora que han de detectar i intervenir davant els casos d'absentisme, no-escolarització i abandó escolar, en col·laboració amb els organismes i institucions implicats.

Si bé l'assistència a classe és obligació de l'alumnat, les respostes davant l'absentisme no poden focalitzar-se, només, en l'infant o jove amb comportament absentista com a problema. Per aquest motiu, més enllà de les intervencions normatives i reactives que poden acabar per cronificar la situació, cal analitzar el context en què es produeix i incidir-ne en les causes. Cal un plantejament de la prevenció més global i comunitari.

4.2.1 Actuacions proactives o de prevenció

Els factors de risc que afavoreixen l'aparició de casos d'absentisme i abandó escolar poden ser de caràcter personal, familiar, contextual, curricular, etc. Cada cas es pot donar com a resultat d'una combinació d'aquests factors.

Les actuacions preventives i de promoció dels factors de protecció davant situacions d'absentisme s'han d'organitzar i de dur a terme dins i fora dels centres educatius. Per actuar en la prevenció de l'absentisme cal que tant el centre com l'entorn educatiu tinguin eines i estratègies per incidir en les causes que el produeixen i potenciar els factors que el disminueixen.

4.2.1.1 Actuacions dels centres educatius

En aquest sentit, per la importància de la prevenció i de la planificació d'actuacions proactives i el paper clau que els centres educatius tenen en aquest àmbit, es disposa d'un recull d'informacions, experiències i recursos al seu abast i de documentació diversa i publicacions del Departament d'Educació (vegeu apartat 8.3.2).

4.2.1.2 Actuacions des de la Comissió d'Absentisme d'Àmbit Comunitari

Tot i així, atès el caràcter multifactorial de l'absentisme, cal un plantejament de la prevenció més global i comunitari. En aquest sentit, la Comissió d'Absentisme d'Àmbit Comunitari pot dur a terme accions com:

- Impulsar actuacions preventives del centre pel que fa als factors de protecció i risc personals, familiars, contextuais i escolars, promovent la personalització de les propostes d'aprenentatge.
- Fer la diagnosi de les situacions de risc d'absentisme que es produeixen a la zona d'escolaritat.
- Proposar accions per donar respostes a les diferents situacions de risc i definir els agents que les duren a terme.
- Col·laborar en la promoció d'accions orientades a fer créixer les expectatives d'èxit educatiu de l'alumnat i les seves famílies.
- Incentivar la participació de les famílies en activitats que informin sobre els drets i deures de l'escolarització i els seus avantatges.

- Col·laborar en la promoció d'accions de suport i d'acompanyament a les famílies de l'alumnat que torna al centre després d'un període d'inassistència.
- Col·laborar en la promoció d'accions de suport comunitari a les famílies d'alumnat amb comportament absentista.
- Detectar el grau de participació de l'alumnat en el lleure educatiu i facilitar l'orientació de l'alumnat i les seves famílies i promoure'n la participació per evitar possibles casos de marginació.
- Col·laborar en la promoció comunitària d'accions per reforçar les relacions entre els joves del barri o municipi.
- Coordinar-se amb agents d'entitats esportives, culturals i de lleure per treballar la desafecció escolar de manera preventiva o intervenir conjuntament quan s'ha produït un cas d'absentisme.
- Afavorir el treball en xarxa entre els diversos agents socioeducatius que intervinguin en el procés de reincorporació de l'alumne absentista (professionals del centre, serveis educatius de territori, serveis especialitzats, etc.).
- Valorar, per curs escolar, l'impacte de les actuacions efectuades en la disminució dels casos d'absentisme i dels factors de risc esmentats de la zona d'escolaritat.

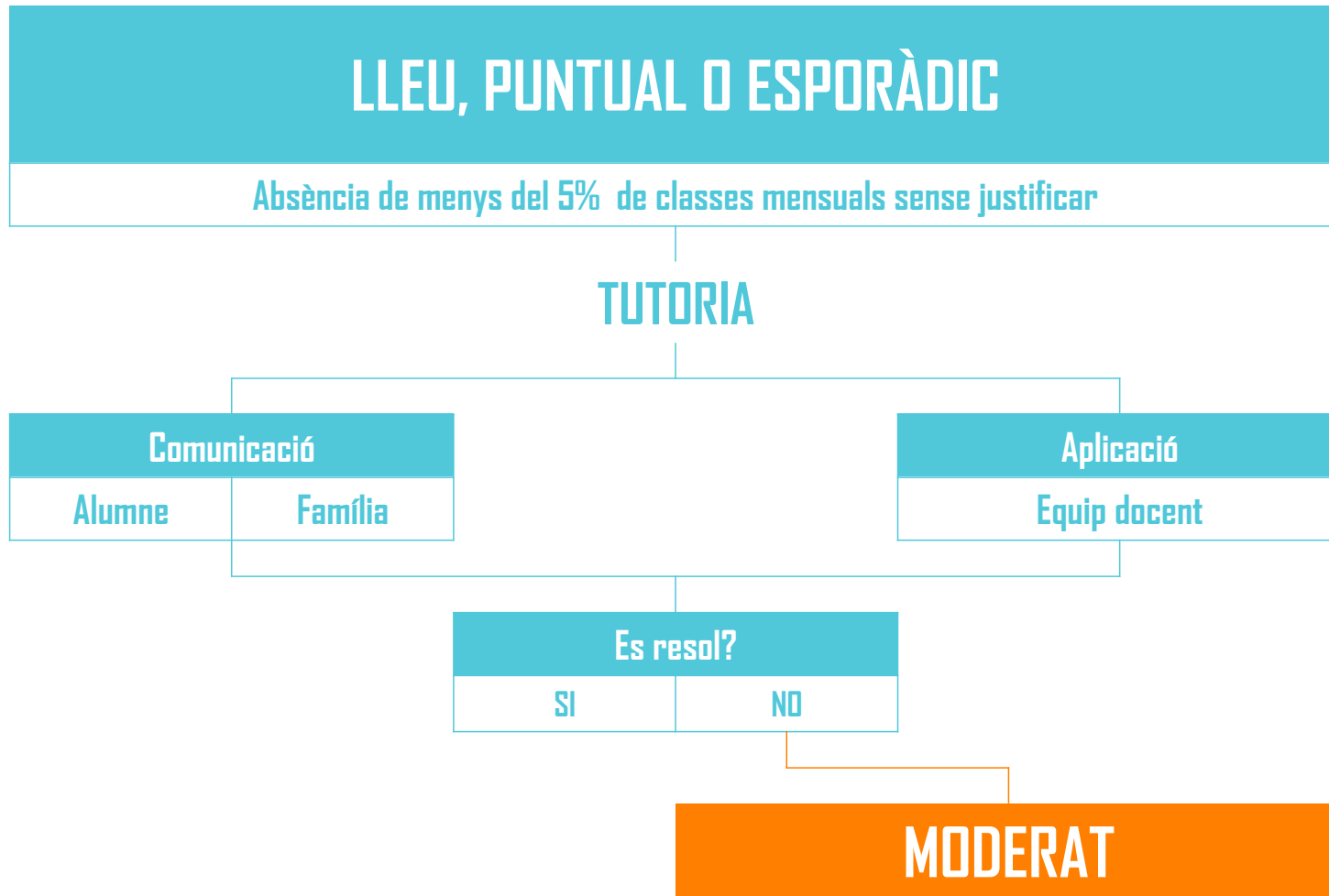
4.2.2 Actuacions reactives o de detecció i intervenció

En el cas d'indicadors d'absentisme al centre escolar, i segons cada situació, les actuacions previstes són les que s'exposen als punts següents. Al punt 7. Annexos, d'aquest document, es poden trobar models de documentació, recursos i referències bibliogràfiques, per facilitar les actuacions previstes.

4.2.2.1 En el cas d'indicadors d'absentisme lleu, puntual o esporàdic

Ens trobem en una situació d'absentisme lleu quan es produeix una absència de menys del 5% de classes mensuals sense presentar justificant o sense una justificació acceptable. Els centres educatius han de quantificar aquest percentatge respecte del total de les sessions lectives del mes.

En els casos d'absentisme lleu, el tutor/a ha de comunicar a l'alumne/a amb comportament absentista i a la família la situació que s'ha produït i les mesures que ha proposat dur a terme, i que l'equip docent implementarà com a aplicació de les *Normes d'organització i funcionament del centre (NOFC)* i seguint el present pla, amb suport dels recursos disposats al *Protocol d'àmbit comunitari de prevenció, detecció i intervenció davant situacions d'absentisme* establert pel Departament d'Educació.

4.2.2.2 En el cas d'indicadors d'absentisme moderat

Ens trobem en una situació d'absentisme moderat quan es produeix una absència entre el 5% fins al 25% (tots dos percentatges inclosos) de classes mensuals sense presentar justificant o sense una justificació acceptable. Els centres educatius han de quantificar aquest percentatge respecte del total de les sessions lectives del mes.

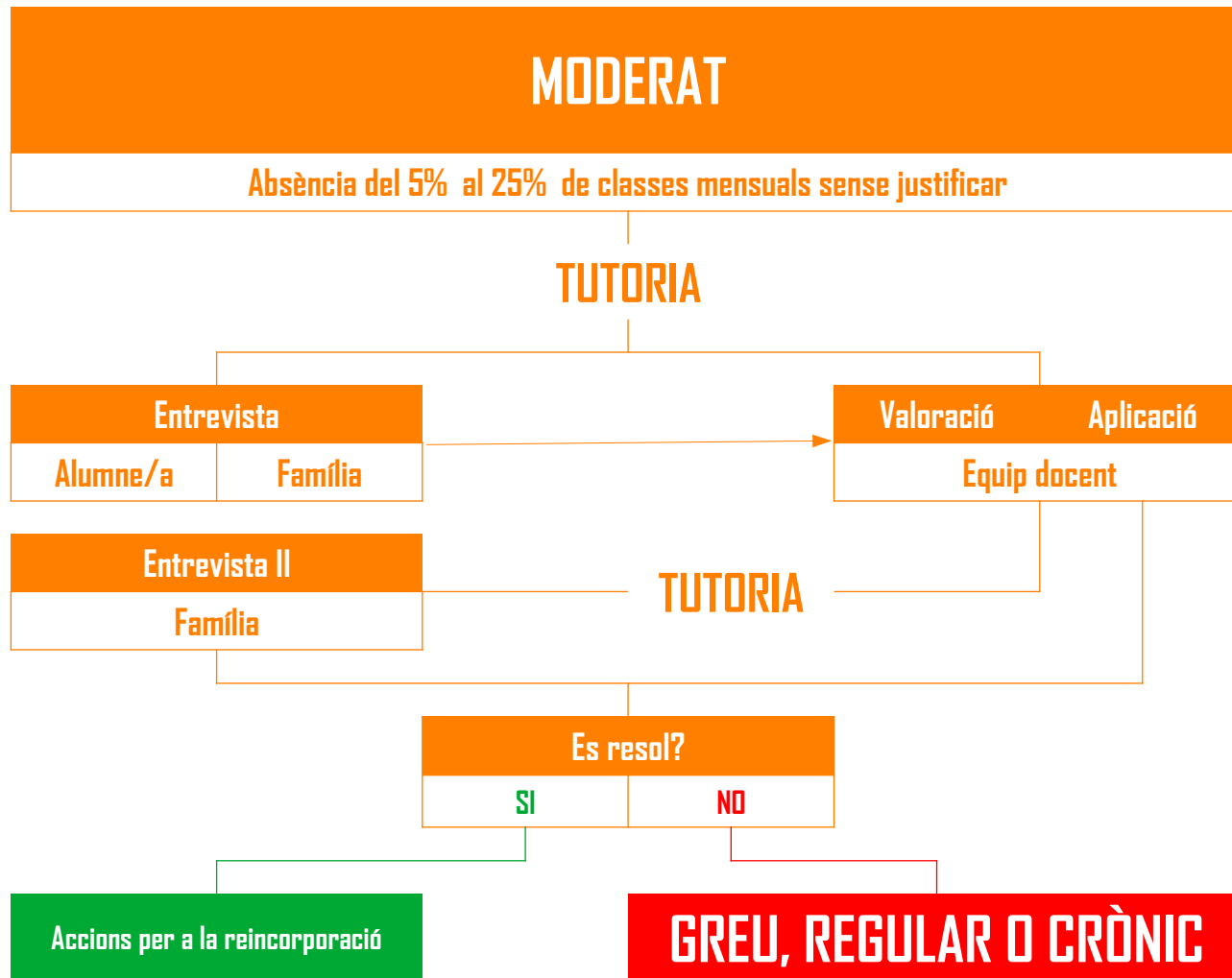
També es consideren situació d'absentisme moderat les situacions d'absentisme lleu recurrent amb regularitat mensual.

En els casos d'absentisme moderat, el tutor/a s'ha d'entrevistar amb l'alumna o alumne i amb la família per analitzar conjuntament la situació que s'ha produït i detectar les causes que hi estant incidint. Disposem de model i recursos per la comunicació i recollida d'informació als annexos i documentació de referència (vegeu protocol sobre l'absentisme del Departament d'Educació, annex 8.1.6).

El/la tutor/a ha d'analitzar la informació recollida en aquestes entrevistes i les ha de traslladar a l'equip docent, per tal de fer-ne una valoració global i acordar les actuacions a dur a terme.

Posteriorment, s'ha d'entrevistar amb la família per informar-la de les mesures proposades per l'equip docent i establir els compromisos que l'infant o jove, la família i el centre adquireixen per reconduir la situació.

Davant d'una situació d'absentisme moderat no resolt on s'han aplicat les mesures determinades per l'equip docent i no n'ha resultat la rectificació del comportament absentista, cal procedir segons allò indicat per als casos d'absentisme greu, regular o crònic.

4.2.2.3 En el cas d'indicadors d'absentisme greu, regular o crònic

Ens trobem en una situació d'absentisme greu quan es produeix l'absència de més del 25% de classes mensuals sense presentar justificació o sense una justificació acceptable. Els centres educatius han de quantificar aquest percentatge respecte el total de les sessions lectives del mes.

També es consideren situacions d'absentisme greu les d'absentisme moderat no resoltes, reincidents amb regularitat mensual.

En els casos d'absentisme greu, a més d'iniciar el procediment establert pels casos d'absentisme moderat, els centres educatius han de presentar el cas a la comissió social on intervien diversos professionals del centre, Serveis Educatius i Serveis Socials bàsics de l'ajuntament. És responsabilitat de la tutor/a comunicar l'existència del cas a la direcció i d'aquesta presentar-lo a la comissió social i derivar-lo a Serveis Socials bàsics.

La notificació a Serveis Socials bàsics del municipi la realitzarà el/la director/a per escrit fent servir el document de *Demanda d'intervenció a Serveis Socials* (model a l'annex 7.2.5). S'iniciarà, d'aquesta manera, el procés d'intervenció d'aquest servei.

En tot cas, cal mantenir informada la família del procés i de les mesures que s'aplicaran per la reconducció de la situació d'absentisme.

En cas de no revertir-se la situació d'inassistència per manca de resposta de la família o del menor, la direcció del centre, previ acord a la comissió social, traslladarà el cas i comunicarà la gravetat de la situació a la Comissió d'Absentisme d'Àmbit Comunitari (vegeu model d'*Informe a la Comissió d'Absentisme d'Àmbit Comunitari* a l'annex 7.2.8), per tal de treballar-lo coordinadament amb els agents de l'entorn, acordar accions conjuntes i proposar les mesures necessàries d'intervenció que permetin reconduir la situació. Aquesta derivació s'ha de notificar a la família (vegeu model de comunicació a 7. Annexos).

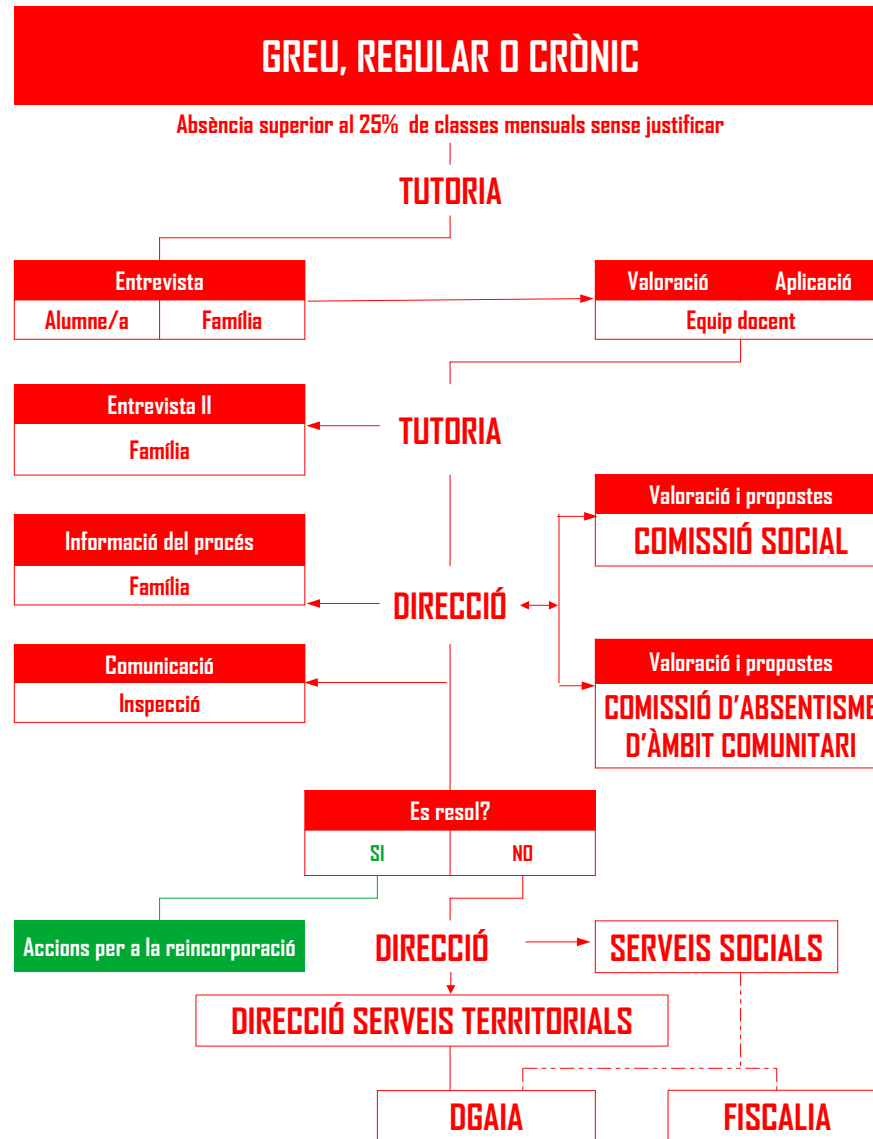
L'Informe a la Comissió d'Absentisme d'Àmbit Comunitari inclourà tota la informació recollida del cas respecte a:

- els elements més destacats de la situació,
- els factors de risc que hi estan intervenint, detectats en les entrevistes prèvies fetes pel tutor amb l'alumne/a i amb la família,
- les mesures aplicades a partir de la valoració efectuada per l'equip docent, així com l'avaluació de la seva implementació,
- la informació inclosa a la demanda d'intervenció als Serveis Socials bàsics del municipi,
- tota aquella informació pertinent al cas no citada que es consideri oportuna.

En relació amb la derivació d'un cas efectuada pels centres educatius o altres agents de l'entorn, la Comissió d'Absentisme d'Àmbit Comunitari ha de fer les tasques següents per tal de valorar-lo i fer propostes d'intervenció:

- compilació d'informació rebuda a l'informe de derivació,
- anàlisi i valoració de les actuacions i derivacions que s'han realitzat,
- determinació de quines són les necessitats de l'alumne/a amb comportament absentista, factors de risc i factors de protecció que han intervingut,
- redacció de l'informe de valoració de la situació i propostes d'actuació (vegeu model a l'annex 7.2.12),
- coordinació de les actuacions que duren a terme els diferents professionals que intervindran en la gestió del cas,
- seguiment de les mesures proposades i redacció d'un informe de valoració de la intervenció.

Dins aquest marc, la Comissió d'Absentisme d'Àmbit Comunitari ha de garantir el compliment de la llei i ha de vetllar per la resolució de les mesures acordades.

Des del centre educatiu es valorarà i es tindrà en compte la proposta que li tramet com a resposta la Comissió d'Absentisme d'Àmbit Comunitari i es decidirà, en el marc de les competències i autonomia de centre, les mesures que finalment durà a terme de forma coordinada i d'acord amb la resta d'agents de l'entorn.

Tal com es recull al *Documents per a l'organització i la gestió dels centres (Actuacions del centre en diversos supòsits)*, si aquestes actuacions no resolen de manera efectiva la situació d'absentisme, la direcció dels centres educatius n'ha d'informar el director o directora dels serveis territorials, per tal que, si escau, ho comuniqui a la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA) del Departament de Drets Socials.

En paral·lel, la Comissió d'Absentisme d'Àmbit Comunitari pot acordar que l'equip de Serveis Socials bàsics municipals notifiqui a Fiscalia i DGAIA l'existència de la situació de risc pel menor.

4.2.2.4 En el cas d'una família il·localitzable

En els casos d'absentisme moderat o absentisme lleu, el tutor o la tutora ha de convocar la família de l'alumnat que presenta comportament absentista per tal de notificar la situació que s'està donant i contrastar quins factors de risc estan incidint en aquesta situació.

En el cas de no poder establir contacte amb la família amb els mitjans establerts en les Normes d'organització i funcionament del centre (NOFC), la direcció ho ha de notificar a la família per qualsevol mitjà que permeti tenir constància de la recepció, tal i com s'explicita en l'article 41 de la *Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques*. La notificació ha de contenir la convocatòria de la reunió, així com el motiu pel qual es convoca a la família.

Si la família no respon es considerarà un cas de família il·localitzable. El tutor o la tutora comunicarà a la direcció el cas.

El director o la directora del centre traslladarà el cas per ser treballat a la comissió social, informará a Serveis Socials bàsics del municipi mitjançant el full de *Demanda d'intervenció de Serveis Socials bàsics* (vegeu model a l'annex 7.2.5) i comunicarà la situació a Inspecció d'Educació i Direcció de Serveis Territorials al Baix Llobregat.

La comunicació als serveis territorials permetrà comprovar si es tracta d'un cas d'absentisme o d'un possible canvi de matrícula no notificat. Si es tracta d'un cas de canvi de centre, es donarà de baixa d'ofici l'alumne/a. En cas que es confirmi la situació d'inassistència a centre escolar, la Direcció de Serveis Territorials ha de comunicar a la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA) la possible situació de desemparament del menor.

Els casos informats pels centres educatius corresponents a famílies il·localitzables la direcció també els ha de comunicar a la Comissió d'Absentisme d'Àmbit Comunitari i s'activarà el funcionament ja descrit per a casos d'absentisme greu si es confirma la situació d'inassistència.

4.2.2.5 Accions per a la reincorporació de l'alumne/a a l'aula i al centre

Els centres educatius han de preveure accions per facilitar la reincorporació de l'alumnat que retorna a l'aula després d'un període d'absentisme i per reduir la possibilitat que es torni a reproduir aquesta situació. L'acollida, els plans de suport individualitzats, la carta de compromís educatiu, el treball conjunt amb les famílies i d'altres estratègies organitzatives, curriculars i metodològiques són els focus on cal incidir per facilitar la plena reincorporació.

És fonamental planificar l'acollida de manera individualitzada, d'acord amb el perfil sociològic i psicològic de l'alumne o alumna, i les diverses causes que poden haver afavorit l'absentisme: desmotivació i desinterès, malalties greus o cròniques, etc.

Per poder desenvolupar aquestes mesures cal la implicació de l'alumnat, la família i els agents socioeducatius, tant del centre com de l'entorn.

Concretament, davant de la reincorporació d'un/a alumne/a després d'un període d'absència els centres educatius poden proposar accions com les indicades a l'apartat 19 del *Protocol d'àmbit comunitari de prevenció, detecció i intervenció davant situacions d'absentisme* (enllaç a l'apartat 8.1.6) a *Accions per la reincorporació de l'alumne a l'aula i al centre* (vegeu l'apartat 8.1.7). Entre aquestes, i dins del procés de reincorporació al centre que s'haurà de portar a terme, podem seguir els següents passos:

1. En el primer moment d'acollida cal informar els diferents agents de la comunitat educativa implicats dels processos de reincorporació de l'alumnat.

2. Establir un *Pla d'acollida, reincorporació i seguiment individual*, (vegeu models de format i contingut a l'annex 7.2.10) analitzant quines són les necessitats de l'infant o jove, i designar un tutor individual que faci l'acompanyament i centralitzi el seguiment.

Un pla de suport individualitzat ha d'afavorir l'aprenentatge, la participació i la permanència de l'alumne/a al centre. Cal facilitar un espai de coordinació i comunicació entre el tutor/a del grup, el tutor/a individual i l'equip docent per fer-ne seguiment.

Es pot elaborar un dossier de suport que l'alumne o alumna pugui treballar a casa per tal de garantir una òptima reincorporació, si es considera oportú.

3. Establir continguts específics addicionals de la carta de compromís educatiu amb la família i l'alumnat decidint les mesures necessàries per tal de fer el seguiment dels acords presos.

Pot ser interessant donar a conèixer a l'alumnat i família associacions juvenils i entitats de lleure de l'entorn i orientar-los per facilitar-li que hi participi, amb la finalitat de promoure la interacció positiva amb altres grups d'infants o joves i el sentiment de pertinença, dos elements cabdals en la prevenció de l'absentisme.

4. Preparar amb el grup classe la rebuda i acollida de l'alumne/a que es reincorpora al centre tot promovent la tutoria entre iguals per facilitar la integració.

Algunes actuacions organitzatives i metodològiques que, com a mesures universals i preventives, pot establir el centre, col·laboren en la reincorporació positiva, com la personalització dels aprenentatges i la relació amb l'entorn no formal.

4.2.2.6 Detecció de menors en edat d'escolarització obligatòria fora de centre en horari lectiu

Amb aquest protocol es pretén concretar la tasca de la Policia Local en el cas de trobar infants o joves en edat d'escolarització obligatòria en horari lectiu fora dels centres escolars. S'estableixen intervencions diferenciades:

4.2.2.6.1 Alumnat en situació d'absentisme

Es seguirà el protocol d'actuació de la Policia Local, si detecta un cas d'absentisme escolar al carrer:

Quan la Policia Local detecta un infant o jove en edat d'escolarització obligatòria a la via pública i en horari lectiu aixeca *Acta de presentació/entrega de menor de protecció* (model A35, vegeu a l'annex 7.2.11). Una còpia d'aquest document s'entrega a la direcció del centre escolar o a qui aquesta hagi delegat la tasca.

La prefectura comunicarà el fet al centre escolar on està matriculat el menor i acompanyarà al mateix al centre, deixant-lo amb la direcció o tutoria, a criteri de direcció i segons les NOFC o les actuacions previstes al pla de reincorporació, en cas que n'hi hagi.

Si es troben escolars d'altres poblacions en aquesta situació al nostre municipi, es duran a la prefectura i, mitjançant trucada telefònica, es contactarà amb els tutors/es legals, als quals se'ls ha d'entregar.

4.2.2.6.2 Alumnat sancionat temporalment amb la suspensió del dret d'assistència al centre escolar

En el cas de trobar la Policia Local un escolar sancionat temporalment amb la suspensió del dret d'assistència al centre escolar, es confirmarà la situació amb el centre i s'informarà a la família que se n'haurà de fer càrrec.

En cas de lliurar o acompanyar el menor amb un adult responsable s'omplirà *Acta de presentació/entrega de menor de protecció*.

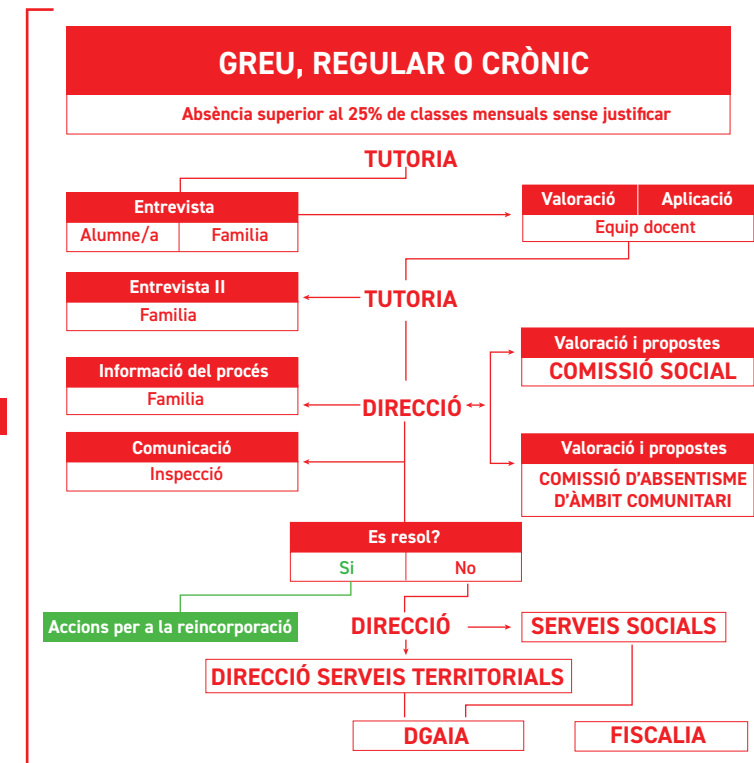
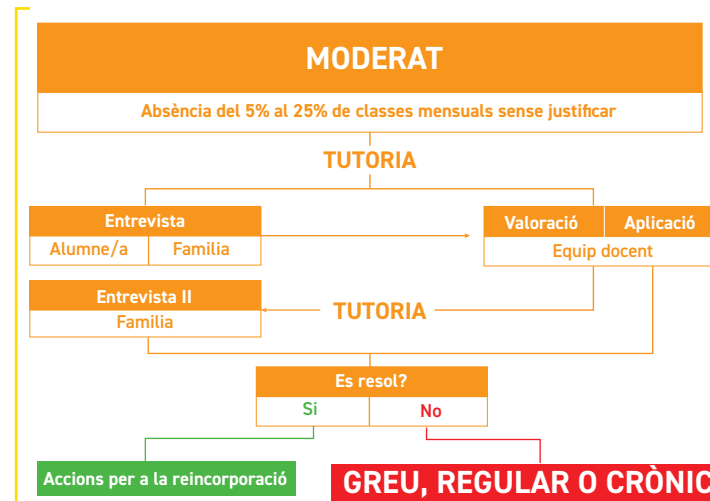
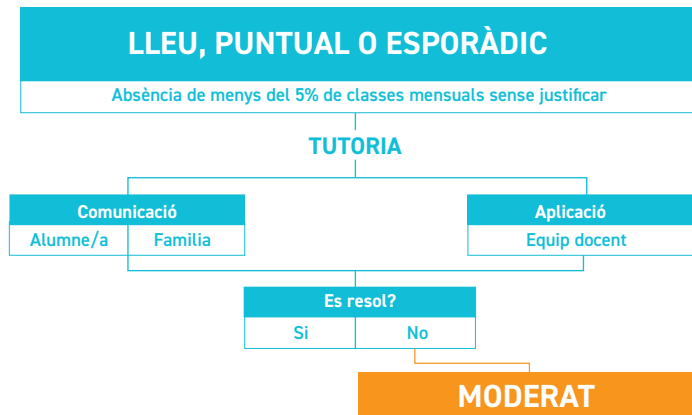
4.2.2.7 En el cas d'alumnat no escolaritzat

Davant d'un cas amb sospita d'alumnat no escolaritzat en edat d'ensenyaments obligatoris, és responsabilitat de qualsevol l'agent de la comunitat (Policia Local, direcció d'un centre educatiu, Serveis Socials bàsics, etc) que detecta aquests indicadors iniciar el procediment.

El procediment implica comunicar a Serveis Socials bàsics del municipi, que iniciarà els processos que li són propis mitjançant el document de derivació establert (*Demanda d'intervenció a Serveis Socials*, vegeu a l'annex 7.2.5), i informar de la situació a Inspecció d'Educació i Direcció del Servei Territorial del Baix Llobregat.

La comunicació als Serveis Territorials permetrà comprovar si es tracta d'un cas de no escolarització o d'un possible canvi de matrícula no notificat. Si es confirma la no-escolarització, la Direcció dels Serveis Territorials ha d'informar a la Direcció General d'Atenció a la infància i l'Adolescència (DGAIA) de la possible situació de desemparament del menor.

5. Resum dels processos d'intervenció en situacions d'absentisme: lleu, moderat i greu

6. Avaluació

L'anàlisi i seguiment de la situació és una de les eines de prevenció i intervenció més importants de què disposem, alhora que ens permet la planificació i millora de les actuacions segons els resultats obtinguts. L'avaluació es realitza abans de l'inici del pla d'actuació, al llarg del desenvolupament d'aquest i en finalitzar cada curs escolar, amb la voluntat d'actualitzar actuacions per a la millora continua de les nostres intervencions i adaptació a les necessitats reals de la comunitat educativa, principalment dels infants i joves del municipi. I tot, tenint com objectiu últim minimitzar les conductes d'absentisme i d'abandó escolar prematur en l'alumnat del nostre territori.

En aquest sentit, la Comissió d'Absentisme d'Àmbit Comunitari ha de ser l'espai de treball i coordinació dels professionals implicats a portar a terme l'avaluació de casos, el context i les necessitats i a adoptar les mesures necessàries davant l'evolució de les situacions d'absentisme.

6.1 Avaluació de casos i de context

L'anàlisi de dades dels casos d'absentisme al municipi (tipologia i circumstàncies), de la implementació dels processos de detecció de casos i intervenció, de la reiteració o desaparició del comportament absentista i, molt important, els resultats obtinguts en el procés de reincorporació a les aules posterior a episodis d'absentisme, és la base sobre la que haurem de treballar per la revisió del nostre protocol i la proposta de millores.

Com ja s'ha dit anteriorment, sembla evident que, si bé l'assistència a classe és dret i obligació per l'alumnat en etapa d'escolarització obligatòria, les respostes davant l'absentisme no poden focalitzar-se, només, en l'alumnat amb comportament absentista. Per aquest motiu cal analitzar el context en què es produeix i un plantejament d'anàlisi global i comunitari.

L'anàlisi del context s'ha d'estendre des de l'entorn més proper del nostre alumnat fins a l'anàlisi dels factors de la comunitat educativa del territori que poden afectar, en tot sentit, a un comportament d'inassistència a classe.

L'avaluació del desenvolupament dels casos detectats en el municipi al llarg del curs escolar ens permetrà identificar el grau d'assoliment del primer objectiu plantejat al protocol present: "Identificar els factors de vulnerabilitat i protecció vers l'absentisme i l'abandonament escolar prematur que actuen al nostre territori", per continuar en la revisió d'accions i processos establerts per l'assoliment dels nostres objectius.

6.2 Seguiment i avaluació dels processos i assoliment d'objectius

Durant el curs escolar, i en finalitzar-lo, la Comissió d'Absentisme d'Àmbit Comunitari i els centres o agents socioeducatius del municipi han d'avaluar el grau d'implementació de mesures de prevenció de l'absentisme proposades als documents de referència del present pla. I han de fer seguiment de les actuacions de sensibilització, minimització de l'impacte dels factors de risc detectats i promoció dels factors de protecció.

Al mateix temps, s'han de revisar les dades d'implementació dels protocols de detecció de comportament absentista i intervenció davant d'aquests. El seguiment continu d'aquest punt i dels temps d'actuació en cada cas ens permetrà anar reajustant les nostres actuacions per a la minimització dels episodis d'absentisme i de l'abandonament escolar prematur definitiu.

Cal revisar les intervencions educatives, preventives i reactives, per tal de facilitar la reincorporació positiva dels infants i joves després de patir situacions d'absentisme escolar i dels resultats obtinguts.

El seguiment i avaluació dels protocols i recursos per a la prevenció i intervenció inclosos al protocol d'actuació present a càrrec de la Comissió d'Absentisme d'Àmbit Comunitari o a proposta de la comunitat educativa sobre aquesta base, ens permetrà identificar el grau d'assoliment dels objectius plantejats (del segon al cinquè l'hora que ens aportarà dades respecte de l'assoliment del sisè "Establir un circuit de coordinació i treball en xarxa entre els diferents membres de la comunitat escolar i educativa implicats en els processos d'absentisme i abandó escolar establint un marc de col·laboració interadministratiu entre Generalitat de Catalunya i Ajuntament de Sant Vicenç dels Horts").

6.3 Revisió del protocol

L'avaluació dels processos i l'establiment de millores segons l'assoliment dels objectius plantejats i de l'anàlisi revisada de la situació de l'absentisme al municipi, segons l'avaluació de casos i context, serà la base de properes revisions i propostes de millora del nostre protocol per a la minimització de l'absentisme i l'abandó escolar prematur. Un cop efectuades per la Comissió d'Absentisme d'Àmbit Comunitari les avaluacions previstes en punts anteriors, caldrà revisar i validar el protocol per cursos posteriors. Es realitzarà una revisió successiva i prescriptiva del pla en termini de quatre o cinc anys des de la data de publicació inicial o la darrera revisió.

7. Annexos

7.1 Factors de protecció i accions preventives

Hem de tenir en compte que els factors de protecció davant l'aparició de casos d'absentisme i abandó escolar poden ser de caràcter personal, familiar, contextual, curricular, etc. Cada cas pot ser el resultat d'una combinació d'aquests factors. Els factors de protecció es poden classificar en:

Factors de protecció		
Personals		
Situació personal <ul style="list-style-type: none"> • Salut • Autoestima • Tolerància a la frustració • Habilitats socials 	Relació amb el centre i l'escolaritat <ul style="list-style-type: none"> • Expectatives acadèmiques. • Vinculació amb el centre educatiu • Adaptació a les normes o requeriments 	
Familiars		
Situació familiar <ul style="list-style-type: none"> • Situació socioeconòmica • Clima familiar • Mobilitat familiar 	Relació amb els fills <ul style="list-style-type: none"> • Vincles emocionals i comunicatius • Models familiars • Pautes i normes 	Relació amb el centre i/o l'escolaritat <ul style="list-style-type: none"> • Principis sobre l'escolaritat • Expectatives escolars dels fills • Seguiment de l'escolaritat dels fills
Contextuals		
<ul style="list-style-type: none"> • Grup d'iguals lliure de conductes absentistes • Complexitat de contextos • Valoració de la necessitat d'estudiar • Participació de l'alumnat en el teixit associatiu 		

Accions preventives

Escolars

- Atenció a la diversitat
- Currículum intercultural
- Metodologies
- Gestió d'aula
- Sentiment de pertinença
- Seguiment assistència
- Informació i comunicació
- Reincorporació de l'alumnat absentista

Per prevenir l'absentisme cal que el centre educatiu tingui eines i estratègies per incidir en les causes que els produeixen. A l'apartat 8. *Documents de referència* d'aquests annexos podem trobar orientacions per a la prevenció d'aquestes conductes a partir dels factors de protecció i risc assenyalats.

7.2 Models de documents

7.2.1 Taules d'observació i valoració d'entrevista a [alumnat](#) i [família](#)

7.2.2 [Comunicat de tutoria del centre a la família](#)

7.2.3 [Citació a la família o tutor/a legal per a una entrevista amb tutoria](#)

7.2.4 [Citació a la família o tutor/a legal il·localitzable per a una entrevista amb tutoria](#)

7.2.5 [Demanda d'intervenció a Serveis Socials bàsics](#)

7.2.6 [Citació a la família o tutor/a legal per a una entrevista amb Serveis Socials bàsics](#)

7.2.7 [Notificació a la família que el centre educatiu ha tramès el cas a Serveis socials](#)

7.2.8 [Informe a la Comissió d'Absentisme d'Àmbit Comunitari](#)

7.2.9 [Notificació a la família que el centre educatiu ha tramès el cas a la Comissió d'Absentisme d'Àmbit Comunitari](#)

7.2.10 [Pla d'acollida i reincorporació](#) / [Protocol de seguiment individual](#)

7.2.11 [Acta de presentació/entrega de menor de protecció](#)

7.2.12 [Informe de valoració i intervenció de la Comissió d'Absentisme d'Àmbit Comunitari](#)

8. Documents de referència

8.1 Base

8.1.1 [Accions prioritàries dels PEE 0-20](#)

8.1.2 [Documents per a l'organització i la gestió dels centres . Actuacions del centre en diversos supòsits](#)

8.1.3 [Mesures d'acollida per a alumnat que es reincorpora al centre després d'un període d'absència continuat](#)

8.1.4 [Pla Local d'absentisme 2005](#)

8.1.5 [Projecte DE CONVIVÈNCIA I ÈXIT EDUCATIU](#)

8.1.6 [Protocol d'àmbit comunitari de prevenció, detecció i intervenció davant situacions d'absentisme](#)

8.1.7 [Accions per la reincorporació de l'alumne a l'aula i al centre](#)

8.2 Normativa

8.2.1 *Declaració Universal dels Drets Humans, 1948 (article 26)*

8.2.2 *Declaració Universal dels Drets de l'Infant, 1959 (principi 7)*

8.2.3 *Codi civil (Reial Decret de 24 de juliol de 1889) (article 154)*

8.2.4 *Estatut d'autonomia de Catalunya, 2006 (article 21)*

8.2.5 *Decret 279/2006, de 4 de juliol, de drets i deures de l'alumnat i regulació de la convivència en els centres educatius no universitaris de Catalunya (article 21).*

8.2.6 *Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació (article 3, article 5, article 21, article 22, article 37, article 57, article 142, article 150, i article 159)*

8.2.7 *Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència (article 6, article 13, article 52, article 74, article 77, article 100, article 102, article 157, article 158, article 161, article 164, article 165)*

8.2.8 *Decret 102/2010, de 3 d'agost, d'autonomia dels centres educatius*

8.2.9 *Resolució per la qual s'aproven els documents per a l'organització i la gestió dels centres, i les directrius per a l'organització i la gestió dels serveis educatius per al curs 2022-2023*

8.3 Webgrafia

8.3.1 <http://xtec.gencat.cat/ca/centres/projeducatiu/convivencia/>

8.3.2 <http://xtec.gencat.cat/ca/centres/projeducatiu/convivencia/recursos/resconflictes/absentisme/>

